

Eindrapportage Informatieronde Heiloo 10 april 2010

Met deze rapportage sluiten ondergetekenden (C. Coenders en H. Boon) de informatie opdracht van HEILOO-2000 af.

Wij hebben deze rapportage verstrekt aan de fractievoorzitters, de burgemeester, de griffie en de pers en adviseren HEILOO-2000 deze rapportage met de collega raadsleden te bespreken. Uiteraard zijn wij bereid hier nog toelichting op te geven.

Opdracht

De informatieopdracht luidde als volgt:

Onderzoek met welke partijen een zo groot mogelijk draagvlak en zoveel mogelijk daadkracht het college/een coalitie kan worden gevormd.

Werkwijze, analyse en eerste bevindingen

Wij hebben als start afzonderlijke gesprekken met alle partijen gevoerd en daarin doorgevraagd over inhoudelijke overeenkomsten en verschillen en over samenwerkingsvoorkeuren. Daarvan is verslag gedaan in de eerste rapportage. De zittende coalitie was het liefste met elkaar doorgegaan en zij hebben gevraagd om een onafhankelijke informateur van buiten Heiloo. Wij hebben om die reden een geheimhoudingsverklaring afgegeven en zijn de gesprekken gestart met de vraag of er nog iets moest gebeuren om een constructief gesprek te kunnen hebben. Daarop is door alle partijen aangegeven dat zij voldoende vertrouwen hadden in de onafhankelijkheid, zowel voor en na het gesprek.

Analyse van de eerste besprekingen leverde op dat de programmatische verschillen vooralsnog overbrugbaar leken. De grootste discussiepunten waren met name te verwachten:

- a. tussen HEILOO-2000 en D66-GroenLinks enerzijds en de oude coalitie anderzijds op gebied van grondpolitiek, waarbij VVD geheel vasthield aan het gevoerde beleid en CDA en PvdA tot aanpassingen bereid waren
- b. tussen de VVD en D66-GroenLinks op het gebied van duurzaamheid.
- c. claim VVD op het wethouderschap van Opdam met weerstand bij D66-GroenLinks en HEILOO-2000
- d. gebrek aan vertrouwen van de VVD richting HEILOO-2000.

Onze eerste conclusie op basis van de vergelijking van de programma's was dat alle partijen het beste raadsbreed inhoudelijk aan de slag zouden kunnen gaan om te komen tot een maximale betrokkenheid en verantwoordelijkheid, zeker waar alle partijen benadrukten dat de komende jaren dit vereisten. Wij hebben met de fracties een raadsbrede aanpak besproken en daarover stonden het CDA en de VVD sceptisch/afwijzend. De PvdA vond het een interessante gedachte en HEILOO-2000 en D66-GroenLinks en NCPN stonden hier positief tegenover. Echter wij ervoeren bij de zittende coalitie een duidelijke belemmering die te maken had met het leveren van een bestuurder (wethouder). Indien de fracties uit de oude coalitie deze gedachte los hadden kunnen laten en over zouden gaan naar fractieonafhankelijke wethouders zou de kans op een daadkrachtiger college in onze ogen toegenomen zijn.

Wij hebben partijen opgeroepen om bij een coalitievorming niet gelijk een bepaalde post in het college te claimen, maar dit te besluiten op basis van competenties van de bestuurders. In de komende jaren zal veel gevergd worden van de bestuurskracht van een nieuw college. Daarom roepen wij opnieuw de nieuwe coalitie op om bij het maken van het collegeprogramma en de uitvoering daarvan, niet alleen oog te hebben voor de eigen speerpunten. Ook de voorstellen van niet-coalitiepartijen zouden kunnen passen in de uitwerking van het programma.

Het eerste advies

Op basis van de door partijen geschetste bezuinigingen, te bereiken doelen, discussiepunten en bereidheid om met andere partijen een gezamenlijk standpunt te bereiken over discussiepunten, alsmede nadrukkelijk op gebied van noodzakelijke samenwerking en vertrouwen, gaven wij het advies aan partijen om formatiebesprekingen te starten tussen Heiloo-2000, D66-GroenLinks, CDA en PvdA en deze te laten plaatsvinden door de fractievoorzitters en de beoogde wethouders.

Vervolg na eerste advies

Op 22 maart 2010 is de eerste rapportage van de informateurs met de raadsleden besproken met het advies om te starten met de formatiebesprekingen met de partijen HEILOO-2000, D66-GroenLinks, CDA en PvdA.

Bij de besprekingen wilden de partijen meer achtergrondinformatie. Deze ontbrak in de rapportage vanwege de geheimhoudingsverklaring die de informateurs hadden verstrekt. Na een ontheffing van de geheimhouding (exclusief persoonlijke informatie) hebben de informateurs ter vergadering verhelderd dat in de besprekingen was gebleken dat er twee combinaties waren die elkaar uitsloten. VVD had onvoldoende vertrouwen in de stabiliteit van de fractie van HEILOO-2000. D66/GroenLinks verwachtte inhoudelijk de grootste moeilijkheden met VVD. Twee combinaties waren dus onmogelijk en niet houdbaar voor de komende vier jaar en dat waren combinaties met VVD en HEILOO-2000 of combinaties van de VVD en D66-GroenLinks samen.

De partijen hebben toen van 22-24 maart de tijd genomen om bilateraal nog verkenningen te doen en vervolgens aan de informateurs hun voorkeur/advies kenbaar te maken.

Adviezen partijen

De volgende adviezen zijn aan de hand van de bilaterale gesprekken uitgebracht:

- Heiloo2000 geeft aan in gezamenlijkheid met D66-GroenLinks gesprekken aan te willen gaan met CDA en PvdA om te komen tot een coalitie van genoemde 4 partijen.
- D66-GroenLinks geeft aan in gezamenlijkheid met Heiloo2000 gesprekken aan te willen gaan met CDA en PvdA om te komen tot een coalitie van genoemde 4 partijen.
- VVD geeft aan te willen starten met een ronde tafelgesprek tussen 5 grootste partijen onder leiding van een nieuwe informateur om te bezien hoe een zo groot mogelijk draagvlak kan worden gecreëerd.
- CDA staat open voor oriënterende gesprekken op basis van het door informateurs uitgebrachte advies, voorafgegaan door een (besloten) bijeenkomst met de 5 fractievoorzitters om alles nog eens door een ieder te laten toelichten.
- PvdA vindt het noodzakelijk om met alle partijen in de raad eerst overleg te voeren met de onderhandelaars van alle partijen om te bezien welke partijen elkaar uitsluiten, om daarna te komen tot verdere procedurele afspraken met de partijen die willen samenwerken en de belangrijkste geschilpunten te benoemen
- NCPN is van mening dat het nu lang genoeg geduurd heeft en dat er bij een patstelling door Heiloo2000 en D66-GroenLinks nu snel een coalitie gevormd moet worden. Om uit de patstelling te komen zal NCPN de gedoogsteun verlenen zodat er snel bestuurd kan worden.

Vervolg

Naar aanleiding van de adviezen van alle partijen hebben de fracties van Heiloo2000 en D66-Groenlinks besloten in gezamenlijkheid het voortouw te nemen in het afronden van de informatiefase en vervolgens te starten met de verkennende gesprekken voor de vorming van een coalitie.

Er was een meerderheid mogelijk op meer manieren. Heiloo2000 en D66-GroenLinks gaven aan dat voor hen het uitgangspunt is een coalitie met PvdA en CDA. In de bilaterale gesprekken hebben zowel HEILOO-2000 als D66-GroenLinks positieve signalen op samenwerking met zowel CDA als PvdA ontvangen.

Op verzoek van diverse partijen hebben alle partijen de gelegenheid gehad om op zaterdag 27 maart in een rondetafelgesprek de argumenten uit te wisselen over de uitgebrachte adviezen. Aansluitend zouden de eerste verkennende gesprekken plaatsvinden tussen de partijen die willen deelnemen in een coalitie, zoals genoemd in het advies van de informateurs.

Echter op die zaterdagochtend heeft de PvdA laten weten niet deel te willen nemen aan de verkennende gesprekken. De argumentatie daarvoor was dat de PvdA het huidige beleid niet ter discussie wilde stellen en dus geen verandering van beleid wenste en de stelling poneerde dat PvdA er alleen maar zou bijzitten om een grotere meerderheid te krijgen en geen "free riders" stemgedrag wilde bevorderen. Op zich zou zonder PvdA nog een college met steun van 12 zetels in de raad mogelijk zijn, echter vervolgens trok echter ook het CDA zich terug, omdat zij niet als enige huidige coalitiepartij met een nieuwe samenstelling wenste mee te gaan. Een patstelling was het gevolg.

De voorzitter van de vergadering heeft toen voorgesteld dat HEILOO-2000, D66-GroenLinks en de VVD allereerst met hun eigen achterban en vervolgens alsnog met elkaar zouden verkennen of een coalitie HEILOO-2000, D66-GroenLinks met de VVD eventueel toch nog mogelijk is. De achtergrond daarvan was dat op deze wijze er alsnog een breed draagvlak in de raad voor het college zou zijn (13 zetels).

Op 29 maart zouden deze drie partijen hierover uitsluitel geven. De VVD verzocht daarna 24 uur extra om op initiatie van HEILOO-2000 ook een vierpartijencoalitie HEILOO-2000, VVD, D'66-GroenLinks en CDA nader te onderzoeken.

Na de extra 24 uur werd op 30 maart het volgende duidelijk: De partijen HEILOO-2000 en D66-GroenLinks waren bereid deze verkennende gesprekken te voeren. De VVD was zowel voor de vier- als drie partijencoalitie niet bereid tot verkennende gesprekken. Bij navraag bij de VVD waarom zij geen verkennende gesprekken wilden voeren werd bericht dat de VVD het afbreukrisico van het beleid van de "oude" coalitie door het toetreden van de VVD als enige van die "oude" coalitie te hoog werd bevonden. Door de VVD werd vervolgens een andere optie voorgesteld nl. CDA, PvdA, HEILOO-2000 en VVD. Dit werd echter door HEILOO-2000 afgewezen.

Conclusie

Oorspronkelijk wilde de 'oude coalitie' doorgaan, wat begrijpelijk is als er goed is samengewerkt, maar daarvoor was geen meerderheid meer. HEILOO-2000 en D66-GroenLinks spraken ook uit met elkaar door te willen gaan omdat gevonden werd dat de verkiezingswinst zou moeten worden omgezet in bestuursverantwoordelijkheid. De inhoudelijke samenwerking met CDA en PvdA lag voor de hand. Er was ruimte om een deel van de coalitie te laten doorgaan en de tegelijkertijd de verkiezingsuitslag te respecteren. Dit wordt ondanks eerdere positieve signalen eerst door PvdA en vervolgens door het CDA afgewezen. En als laatste wijst de VVD een brede combinatie met HEILOO-2000 en D66-GroenLinks af. Opties aangedragen door de oude coalitie waarbij zij doorgaat aangevuld met een van de twee (HEILOO-2000 en D66-GroenLinks) worden door deze partijen afgewezen.

Zodoende is een patstelling ontstaan waarbij alle partijen een krachtdadig bestuur voor staan, doch elk van de partijen beslissende voorkeuren heeft en hiervan niet wenst af te wijken. De NCPN heeft zodoende een sleutelrol, als partijen blijven volharden in hun keuzes.

Start verkennende gesprekken

Nadat alle mogelijkheden voor een brede coalitie zijn geblokkeerd, zijn HEILOO-2000 en D66-GroenLinks nu verkennende gesprekken gestart met de NCPN. In eerste instantie was er geen voorkeur voor een coalitie met een kleinst mogelijke meerderheid (10 van de 19 zetels), doch de ontstane situatie laat weinig andere keuzes. Wij hebben de betrokken partijen meegegeven dat elke partij voldoende water bij wijn kan doen op basis van de door de informateurs gevoerde gesprekken en de bestudering van de partijprogramma's.

Gezien het feit dat HEILOO-2000, D66-GroenLinks en NCPN nu rechtstreeks met elkaar in gesprek zijn, beschouwen wij onze opdracht als geëindigd.

Feitelijk zijn nu door de informateurs alle opties verkend. De informateurs willen naast de adviezen in de eerste rapportage nog een aantal extra adviezen meegeven bestemd voor een smalle coalitie.

1. Betrek de overige partijen op gezette tijden bij uw onderhandelingen. Plan bijvoorbeeld een wekelijks overleg waarbij u de overige partijen op de hoogte stelt en eventuele aansluiting gunt.
2. Selecteer wethouders zorgvuldig en betrek zoveel mogelijk de overige partijen bij uw keuze van de wethouders. Laat ze bijvoorbeeld uitgebreid kennismaken met de verschillende fracties en bespreek ook hun ervaringen.
3. Zorg dat uw samenwerking ook tot uiting komt in voldoende tussentijds overleg om elkaar te informeren, uit te leggen en bij te praten.

Met vriendelijke groet,

Hans Boon en Carla Coenders